

Genre: Roman
Titel: Döda trakten/Kvinnor i revolt
Författare: Monika Fagerholm
Omslag: Sanna Mander
Förlag: Förlaget M
Sidantal: 383

”En får inte slöa till” står det på en gravsten i Hillared utanför Borås. Den originella inskriptionen kommer för mig bara några sidor in vid läsningen av Monika Fagerholms nya roman ”Döda trakten/Kvinnor i revolt”, som är den första delen av en planerad romantrilogi. Jag måste vara alert när jag läser, slöar jag till riskerar jag att missa något betydelsefullt.

Författaren tar oss tillbaka till åren 1976–77, en stillsam parentes i historien efter världskrig och upprorsår kan tyckas, men så var det förstås inte. Förutom oljekris och lågkonjunktur i början av 70-talet, fick världen snart lära sig vad förkortningen RAF stod för, vem Andreas Baader, Ulrike Meinhof, Gudrun Ensslin och de andra i den tyska terroristorganisationen Röda armé-fraktionen var.

Fakta och fiktion blandas här på bästa sätt, verkliga händelser vävs in i huvudpersonen Alices liv, en artonårig ung kvinna redo att ta sig an livet med allt vad det innebär av studier, kärlek och konst, och i hennes fall skrivandet. Efter ett sommarjobb på en ö med nya vänner, den nästan jämnåriga Honecker och hennes amerikanske pojkvän Timothy (är han bara en utbytesstudent?) flyttar hon från ”en by uppe i landet” till en radhuslägenhet i förorten till huvudstaden.

Alice har lämnat mamma Frieda och halvsystemen Liliya (Alice påpekar alltid att de bara är halvsyskon och det har hon sina skäl till) för pappa Max, fotograf på modet, hans framgångsrika fru Siri, FN-anställd, samt de två halvbröderna, Michael jämnårig med Alice, och den två år yngre Jakob, Prinsen kallad. Han är ”begåvad och intensiv”, och sin mors ögonsten, därtill uppslukad av sin huvudroll i Shakespeares Prins Hamlet, med premiär i december i en ockuperad före detta industribyggnad.

Alice välkomnas varmt av styvmodern och livet i detta intellektuella och konstnärliga hem, (dockhuset kallat) tar sin början. Studier på aftonläroverket varvas med umgänge med vännen Evelyn och pojkvännen Pelle. Däremellan festas det hos släktingen Veronica Seger, en berömd skådespelerska som blir Alices mentor i skrivandet.

Under ytan i denna härliga tillvaro finns en krypande olustkänsla, som pö om pö växer till en vetskap om att våldet därute också kommer att leta sig in i dockhuset, det är bara en tidsfråga. ”Turn to face the strange” ur Bowies låt ”Changes” och ”paint the town rädd paint the town rädd”, upprepar författaren, och på grund av att hon om och om igen hintar om den kommande katastrofen, förstärks läsarens farhågor. Resultatet blir att man manas fortsätta läsa, det är helt enkelt omöjligt att låta bli.

De litterära och musikaliska referenserna är för övrigt många och beskrivningen av punkens genombrott för mina tankar till Hanif Kureishis kultroman ”Förorternas Buddha” och hans skildring av punkeran i London på 70-talet.

Upprepningarna är ett av de fagerholmska kännetecknen. De – tillsammans med de ofta långa meningarna – ett stycke kan bestå av 82, 105 eller hela 142 ord, varvas med korta. Tankstreck,

versaler, kursiverade ord och radbrytningar, där man inte förväntar sig dem, bidrar också till att göra läsupplevelsen till något alldeles extra.

”Döda trakten/Kvinnor i revolt” är i sanning en mångbottnad berättelse; vi får en roman i romanen. Samtidigt som författaren ger oss Alices historia delges vi flera kapitel ur den roman som hon är i färd med att skriva, och som har likheter med hennes eget liv.

Att läsa Monika Fagerholms nya roman är att bjudas med på en litterär resa i första klass allt inkluderat både vad handling och språkframställning gäller. Det är som att vara en av de utvalda studenterna i en *master class* på temat litterär gestaltning.

Fagerholms sätt att skildra en flickas/ung kvinnas liv i kombination med hennes språkliga virtuositet är exceptionellt. Det är därför hon fått så många utmärkelser genom åren, och nämns kan Runebergspriset (1995), Augustpriset (2005), Tollanderska priset, Stiftelsen Selma Lagerlöfs litteraturpris samt Nordiska rådets pris (alla tre 2020). Finlandiapriset saknas henne ännu. Två gånger har hon varit nominerad till det. Måne det blir en tredje nu?

Yvonne Granqvist